

2 Koulin

Olo Iyoswo Tifi'njo loso Poul A'amu Koulin somne'no Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-faifi'*nji (25) *tiwenti-sikisi'*nji (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso simo'mjo nto mti'mokumentisohwo olo iyoswo loso tifi'njo mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mti'mokumentisofoho. Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasimo niswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulimo ulimentisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto simonyo yonto kako Masetouniya hopo sopenjo ango we'e sopo humanto mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

1 ¹Ngko Pouli'nimo Anitu kako Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofu (*apousel*) syoho so'no nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwo neningkwa'wehwo Timouti'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngkilik ango Koulin sopo Jisas Kilaisimo iningkawowo'ningkohofu a'amu so'nji oso hwaho Ngkilik a'amu hopi'nonohino Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkohofu so'ntnne'no mti'mokalokuhwayo. ²Nekwo ole'no emo'ningkohoho. Nangingkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi pompenjiyo wosejopanjiyoho. Ose'no emo'ningkohoho.

Anitu Poulimo ufo'mawo'ningkiso so'no Poul kako isamoyoka ulimentisofoho.

³Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwohwo Anitu sohwoe yofe engo noho'nomehwasi kakine'no isamoyoka ulano. Nakwo hi'nwiye

naningkwohwo sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'ningkiso so'no kako nakumo nefo'mayo'ne hwapingo hweho. ⁴Yo'mayo tango ne'mante so'no Anitu kako nakwoe simeho tangoso nohayo namokuwo'ningkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu simeho tango'njo humentaningkuji Anitu kako nakumo nefo'mawo'ningkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano. ⁵Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'ningkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe simeho tangoso wopingo engo namokuwo'ningkisofoho. ⁶Oseso nakwo sekumne'no Anituye hungkuno losetihwalokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwapingoso yo'mayo tango ne'mawo'ningkiso so'no Anitu kako nakumo hofiyo nefo'manto nohayo namokuwo'ningkiso somo sekwo nahoningkuji sekwo huno ole waseyono. Yo'mayo tango ne'maso'manji u Anitu kako Poulimo ufo'mawo'ningkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafihupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hopa Anitumne'no yokumpohn'nyo wolohofantifeho. ⁷Sekwo yokumpohn'nyo lohoptinne'entani emo'ningkisoso ne umo'nimonte'no huno eyohoho. Hwapingoso yo'mayo tango nakumo ne'mahoningki Anitu nakumo nefo'mawo'ningkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no Anitu kako wosefo'ma'montonoho.

⁸U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentaningkuhwone yo'mayo tango engo mikunimposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyone'enji selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahoningki nakwo huno ole syafihu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nontane'no kiyihwono ose syafihu'malohwonefoho. ⁹U Anitu kako poyo pe'nifitne'ento olo sikuno ho'nahumentiso lomo huno syafihu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwapingoso olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno honingkonontane so'no nakwo nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nayihwoloho. O'o, Anitu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ulikafiwo'ningkiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohini wonayono. ¹⁰Oso tango engo nihu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahoningki Anitu kako nefo'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango hiso pa'ningo nom'ne sohonta ne'mane so'no Anitu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho. ¹¹Sekwo hoku nakumne'no Anitumo jomo ulifijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mantifeho. Oseso sekwo hwe moya'mi pi'ningo engo sokuye jomo ulifijo somo Anitu kako upa'ningkuhwosi nto nefo'mahwoso'no sekwo oso hiso'no simonyo ikuji Anitumo oso hiso'no isamoyoka engo mikunimposo ulantifeho.

**Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno
ulimentiso'maho. O'o, ne'njo ulimentisofoho.**

¹²Nakwoe yahino ole so'no nakwo simeho wopingo namo'ningkohoho. Anitu kako nefo'mawo'ningkiso so'no nakwoe humayo nto'nohino

so'nji nakwoe hungkuno nehopi'nohino so'nji nakwo simeho hufa'u'nji miyalokuyihwono. O'o, huno anga'nohino so'nji simeho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wopingo yalokuhwoneso hwahoponjo huno somta'ango miyalokuyihwono. O'o, Anitu kako huno wopingo nejopahoningki nakwo oso wopingoso yalokuhwono. Nakwoe simeho so'mo ose hnniwo'ningkihwoe so'no nakwo simeho wopingo namo'ningkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohofiwonalokuhwono. ¹³⁻¹⁴Yo'mayo hungkuno sekumne'no mti'mokuwo'ningkuhwoneso fahosihwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yoloho neso nto lijwaosema'male so'no sekwo atofu likuji huno wopingo nto'nohinoso wotipemantifeho. Simo'mo sekwo nakumne'no fahosihwoyo hungkuno'nohino upa'nontifi yoloho neso huno maseyo'njo imojofoho. I olohonta sekwo nakumne'no huno ito'nohino seyihwoso'no sekwo nakumne'no simeho wopingo ne'no wasemo'nimontonoho. Ose ifijo'manji oso Sikuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no simonyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no simonyo engo ifitnefoho.

¹⁵⁻¹⁶Simo'mo ngko huno ole syafihu'malefoho. Sekwo nakumo nahoningkujo'no simeho wopingo semo'none'enji ngko oleso imne'entne'no yohono. Ngko simo'mo sekumo se'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwoti'mo'mnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho. Oseso nje se'mayoso hufa'u imo'ningkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi simeho wopingo engo wonamo'nimontonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo nonifo'mafikuji hwaho Jutiya sopone'no wonihwojantifeho. ¹⁷Ngko huno ose kosyafihu'maleso ne mmo'ningkahoningki sekwo huno ole kosyonifisyalokwofo, Poul kakoe hungkunoso ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno naliwo'ningkiso hweho. Kako a'amu hwahoponjoso ole naliwo'ningkohoho pa'nyo hweho. Hofiko eno ko nalontifi simeho mo'mo ngkilaho uniwo'ningkiso hopaso Poul kako nakumo nelalofoho. Huno ose losyonifisyalokwofo. ¹⁸Oso'ne'maho. O'o, Anitu kako ne'njo sohwoe timo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso maselimnehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohini seliwo'ningkohefoho. ¹⁹Sailasiyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kilais Anituye hwomu sohwoe hungkuno losetihwamentihwonefoho. Jisas Kilaisiye hungkunoso iwolo'mo iwolo'mingo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako limentisoso ne imo'niwo'ningkiso hweho. ²⁰Anitu kakoe hungkuno pi'ningo engo nalimentisoso Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'ningkisofoho. Oseso nakwo Anituye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono. ²¹Anitu huhwo sohwoe kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesyohumawo'ningkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kilaisimne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho. ²²A'amu yahu haloho

lojwaofiwon'ningkohoho so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yohwo sohune'no huno uyimtonoho. Oso hopaso Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo nakwoe simeho so'mo ho'nonasyihwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu kako wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

**Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso
so'no hungkuno hwapingofoho.**

²³Ngko sekumo hwasyo hungkuno seli'mtentesi Anitu kako nje hwasyo hungkunoso utihwa'nyopo sekumo ujo ehontojwasesihwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwapingoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somne'no yoka'njo sohwo'ni pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho. ²⁴Nom'ne hungkuno somo sekwo simeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno molijwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe simeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulohwono. Sekwo Anitumne'no simonyo imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofo. I oso'no sekwo simeho wopingo'njo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo simonyo uyantifeho.

2 ¹Nje simeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka seli'meso sekwoe simeho tango ifisyasemo'mnoho. Ose nto mtito'malefoho. ²Ngko sekwoe simeho tango ifisyasemo'meso'no nje simeho wopingo nimokiyoso tihwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo simeho tango'nji humafijo'manji sekwo nje simeho wopingo nimokiyoso pipi uyantifito. Awonoho. ³Oso iyoswo simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo uhwoningkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no mihwatnningkutnne'enji semti'mokimentohefoho. Ose mihwatnningkujo'manji ngko nopm'me'no sekwo nje simeho wopingo nimokinyo soku nje simeho so'mo tangoso mifisyanimopitnnehofo. Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo anga'nohino somne'no simonyo ime'manji sekwo hokunonji simonyo engo uyantanoho. I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko huhwo'ni mimnehono. ⁴Ou nehopi. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko nje simeho tango'nji humanji humotaho engo mjalimiwenji semti'mokimentohefoho. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho sekumo tango sejape-e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no nimo'ningkahoningki yo'mayo yahino wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo sefo'mahwone'enji semti'mokimentohefoho.

**Oso hwe honingkano wonyo iyo sohwoe wonyoso
sekwo wae hmpopmno, ulimentisofoho.**

⁵Oso hwe honingkano wonyo imentiso sohwo kako ngkimo tango engo montapmmntonono. O'o, ngko tango we'e ko ma'mentoheso

sekwo hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentohoho kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako wonimango engo mikunimposo unonehonji ngko huno ikwesiyafisionji oso hungkuno homo somne'no apa'no waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohini'maho. O'o, fehohnjo soku oso hwe wonyo sohwoe yahino somne'no tango engo ma'mentohoho kuyoho. ⁶Sekwo oso hwe honingkano wonyo imentiso sohune'no simano upentifi hohujo ikinjimofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinjimofikutoho. ⁷O'o, olohonta sekwo nom'ne honingkano wopingo utihwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imofikuji kakoe simeho wopingo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako Anitumo nihu'nahone usikwajonoho likuji sekwo kakimo ufo'mapmno. ⁸Oseso ole'no nimo'ningkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjoso kakimo utihwamno. ⁹U oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheoso sokumo yamofa selohofonefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo wonningkohwantifitikeno monningkayo'njo uyantifitikenonji semti'mokimentohefoho. ¹⁰Sekwo a'amu huhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanoho. Oso wonyo kako imentisoso ngkine'no wonyo mantoho'mentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kilaisiye timopo oso huhwo sohwoe wonyoso wae yimofalokweno. ¹¹Seten kakoe yahinoso nakwo huno moi'wonoho. Kako nakumo neyakolofone oso hwe huhwo sohomo nihu'nahone honingkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

Poul kako angu Tilouas i'mofaponto simeho tango tipema'mentisofoho.

¹²Ngko angu Tilouas sopo Kilaisiye hungkuno wopingoso lutihwayo'ne i'mofopahoningko Anitu kako oso syoho hiso'no hano hwsompemokosyohumamentisofoho. ¹³I oso'no ngko neningkwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi tipmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'ni momotonimaso so'no ngko kakine'no huno pi'ningo syofisikaofonji ngko oso a'amu homo somo nuliko'manji hwaho Masetouniya'ne simentohefoho.

A'amu Anituye hungkuno liku'mofa syoho'njo sohwa hofiko Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwoe uyakolofiwon'ningkohofofoho.

¹⁴Anitu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'ningkiso sohumne'no nakwo isamoyoka ulano. Kako Kilaisiye yokumpohn'nyo nejapiwo'ningkiso so'nji nakwo kakoe mango sohwoe uyokolofalokuhwono. Oseso nakwo angomeemo Kilaisiye hungkuno yokumpohn'nyo lijumofahoningkuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nontifi Kilaisimne'no huno malokwofo. Oso huno wopingo hiso akino wopingoso wojaofiwo'ningkiso hopaso oso a'amu homo somo

wojumofalofoho. ¹⁵Kilais kako nakumo nehumaso so'no Anitu kako nakumo nonahoningkuhwosi akino wopingo pa'nyoso uwa'montonoho. Oso akino hiso a'amu Anituye honingkano sopo humalofo somo uwahwosi a'amu tikanomo uyo'ne honingkano sopo humalofo so'njimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwapingoso Kilaisiye akinofoho. ¹⁶A'amu tikanomo uyo'ne honingkano sopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no a'amu poyo pe'nnyo sofe akinofoho lahoningkuji akino huhwo sohwo hofikimo poyo umokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaisimne'no huno muyofoho. A'amu Anituye honingkanopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkafofoho likuji akino huhwo sohwo hofikimo songo usimokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaisimne'no huno unyofoho. Olo syoho engo Anitu nejapmmntiso losomo ihne hopoenohinoso tihwosilo. ¹⁷Sekwo huno seyohoho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mane'entifi Anituye hungkuno liku'mofiwo'ningkohofoho. Nakwo oso pa'nyo hwonani'maho. O'o, Anitu kako olo syoho loso'no nehwatimentiso so'no nakwo kakoe syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo simeho anga'nohino'njo hn'nwi Anitu nehontohumentaningkuhwosi Kilaisiye hungkunoso woliku'meeofantanoho.

**A'amu Anitu'nji mokotiku'nnyo yahino songo somne'no
lijwaofiwo'ningkohofo sohwafe hungkunofoho.**

3 ¹Hungkuno hiso semti'mokiyohē so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kako nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nonimayo'ne namti'mokimasofoho. Ose losyofisyalokwofo. U a'amu fehohnjo sohwa syoho wopingo mayo'ne hofiko iyoswo nom'ne a'amu sohwa hofikoe syohomo ho'nomayo'ne mti'mokuyahotimentohofoho somo setihwawo'ningkohofoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofoho, losyonefisyalokwofo. U sekwo nakwoe syoho somo nahonimentohofoho so'no sekwo nakwoe syoho homo somo ho'nonemayo'ne'ento hungkuno hiloso nemti'mokiyalofoho. Ose losyofisyalokwofo. Nihu'no awonoho. ²Ose'maho. O'o, nje yofe ho'nonimane iyoswo hopaso sekwo'nohinoho. Nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofoho somo a'amuso nonahonontifi nakwoe syoho somne'no ho'nonemalokwofo. ³Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkunoso losetihwahoningko sekwo oso hungkuno homo somo tifi iningkamentohofoho so'no sekwo Kilais iyoswo mti'mokumentiso hopaso utihwa'nyopo lohokwofo kuyoho. Kako titiso hwaho mijo'njo so'nji ifalifaliyo mti'mokumentiso'maho. O'o, kako Anitu songo humaso sohwo Towahuno'nji ifalifaliyo mti'mokumentisofoho. Kako iyoswomo sojomo mti'mokumentiso'maho. O'o, kako a'amufe simehomo oso hungkuno hiso mti'mokumentisofoho.

⁴Oso hungkuno hwapingoso olenoho. Kilais kako nakwoe huno nefohotofahoningki nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkuhwono. Oso'no ngko huno niyohi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'ne'no oso hungkuno ne imo'nyo'neso hoponoho.

⁵U nehopi. Nakwoe yokumpohn'nyoso olo syoho somne'no hoponoho eso nohningkuhwoloho. Nihu'no awonoho. Nakwo syoho yiwo'ningkuhwoneso hoponoho syofisyihwaloho. O'o, Anitu kako'nohini kakoe yokumpohn'nyo'nji yososomo nakwo oso syoho hiso uyantanoho.

⁶Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntapiwo'ningkiso so'no ngko a'amu somo Anitu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no lutihwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyihwono. Sekwo hohontajo Mouses honingkano hungkuno mti'mokumentiso somo nto'no miningkayo'manji sekwo poyo wape'nantifeho. Ose mulalokuyihwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anitu'nji makotoku'nyo'neso Anituye Towahuno Wopingo mta'angofoho. Hohontajo yahino somo a'amu ito'no iningkayoso hopo'maho. Oso'no a'amu oso honingkano somo iningkafijo'manji poyo umo'nantifeho. Yahinyo songo somo iningkafijo'manji songo humayo'neso wotipemantifeho.

⁷Hohonta oso honingkano hungkunoso Anitu sojopo mti'mokonto kako Mousesimo uyimentiso sohonta Anitu kakoe pomponaho Mousesimo ifehu'mokosyahoningki Mousesiye simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahoningki a'amu Isilaeliso hofiko ose uhwonontifi hofiko Mousesiye simo'mango somo apa'no muhwonimentohofofoho. Tifi sohonta Mousesiye simo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto nihu'nahone simpe'nimentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amu hofiko iningkawentifi poyo imo'nimentohofoso simo'mo pomponaho engo'nji ko i'mofapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho.

⁸Yahino songo Anituye Towahuno Wopingo mta'angoso songo ne'no humayoso mawo'ningkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nnyofoho. Olohontajoso pomponaho mikunimposofoho.

⁹Hohontajo honingkano hungkuno yahinoso pomponaho engo'njo ko i'mofapmmentisoso a'amu oso honingkano hungkuno homo somo upa'nontifi uningkohwano ko lontifi piwahu'mentohofofoho. Oso'no wonyo'nwoho syafisyontifi tikanomo umentohofofoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu fiwwo iningkaweso'manji Anitu kako wopingo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso simo'mjo somo yakolo'nnyofoho. ¹⁰Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho mikunimpososo hohontajo simo'mjo pomponaho engo somo pijijo imo'nonto sikwo'mjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahoso mofehi'nyo pa'nyo lalofoho. ¹¹Oso yahino hohontajo huhwo sohwo pomponaho'njo ko i'mofapmmentisoso we'enepi nowento moi'wo imo'nimentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohontajo

yahino songo ne'no nowentihwone loso kakoe pomponahoso kakoe yokumpohn'nyoso simo'mjo somo nihu'no yakolo'nnyofoho.

¹²Oso yahino songomjo pomponahoso ne'no nowentihwone so'no nakwo huno neyahoningki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo Kilaisiye hungkunoso utihwa'nyopo yokumpohn'nyo lijwaafalokuhwono. ¹³Nakwo Mouses imentiso hopaso miyalokuyihwono. O'o, Mouses kako kakoe simo'mangopo hwapife pmpinyo'nnyoso oso simo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nontaningki a'amu Isilaeliso muhwonifitne'ento ifehu'mokahinimentisofoho. ¹⁴Mouses kakoe simo'mangopo hwapife'nji ifehu'mokahinimentiso hopaso a'amu Isilaeliso hofikoe hunomo pijwahinimentohofofoho. Oseso hofiko Anitu'nji mokotiku'nnyo'ne hungkuno somo atofe ne'no ko likuji hungkuno hwapingo ne hiso hofikoe hunoso mehohosasyonehoho. O'o, hohontajo hungkuno hwapingo neso olenoho. Kilais kako oso hohontajo yahino somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oso'no hofiko Kilaisimo iningkakuj'o'no hofikoe hunoso wehohosasyantifeho. ¹⁵I olohontajo hi'nji hofiko Mousesiye honingkano hungkuno homo somo atofe likuji oso hwapife Mouses kakoe simo'mangopo ifehu'mokahinimentiso oso hopaso hofikoe hunomo pijwahinyofoho. Oseso oso hungkuno hiso hofikoe simeho mo'mo momnawo'nnyofoho. ¹⁶I oso'no oso a'amu huhwo sohwo hofiko nakwo Hwe Engo sohomo simeho uyifijo'manji Anitu kako oso hwapife hofikoe hunomo pijwahinyoso wae yaofihwosi kako hofikoe hunomo huno wopingo yano uyimontonoho. ¹⁷Oso Hwe Engo Anitu huhwo sohwo kako Towahuno hweho. Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo humaso'manji yo'mayo wonyoso kako huhwo sohomo momoto kilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, yo'mayo wonyo somta'ni Anituye Towahuno sohwo oso hwe huhwo sohomo isihutofoma'mentisofoho. Oso'no olohonta ito'no humaho. ¹⁸Nakwo Kilaisimo iningkawalokuhwone so'nwi nakwoe simo'mangopo hwapife mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo Anitu'nji humawo'ningkuhwone so'no kakoe pomponahoso nakumo ifehu'mokonesosyahoningki a'amu nonahonontifi nakwo timo honingkonyo hopa nahonontifi hofiko Anituye pomponaho somo uhwonalo'kwofo. Anituye Towahuno sohwo nakwoe simeho mo'mo syoho ne'no mjonaloho'mihwoso'no nakwo Kilaisiye yahinoso ne'no mewo'ningkuhwaso'no a'amu nahoningkukuji nakwo Kilais hopa imo'nalokuhwone hn'nimo wonehonantifeho.

**A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa
hofiko hwakwontoho pa'nyo hwafoho.**

4 ¹Anitu kako nakumne'no hitoho ulofahoningki kako kakoe hungkuno wopingo nom'ne a'amu somo ujo'ne syoho wonyoangkafoso nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo olo syoho hilo

somne'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono. ²Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo yiwo'ningkohofoso wonimango nanyo so'no nakwo hohuju ikinjaofontane hn'nwi nihu'no nakwolaho limentihwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo iningkafitne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso iwolo'mokontani moselalokuyihwono. O'o, nakwo Anituye timo utihwa'nyo lopo lohofontani Anituye hungkuno nehopi'nohini lijwasemofiwo'ningkuhwonefoho. Oso'no a'amu hungkuno homo somo upa'ningkuji huno ole wosyofisyantifeho. Hungkuno hiso nehopi'nohinofoho. Syoho hiloso ne'njofoho. Ose wosyofisyantifeho. ³Olo hungkuno wopingo lijwaofiwo'ningkuhwone hilo so'no a'amu fiso hofikoe huno mehohosasiyo'manji oso a'amu hiso hofiko tikanomo walokwofo. ⁴Seten kako olo hwaho lopo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisoso kako oso a'amu Kilaisiye hungkuno wopingo somo simeho hi'ntnnono munyo sofe timomo pijiyo'meehumentiso so'no hofiko huno mehohosahinyofoho. Kilaisiye hungkuno wopingo somjo pomponahoso oso a'amu homo somo ko lisyahoningki hofiko muhwonyo'njo iwo'ningkohofofoho. Kilais kako hofikimo hitoho ulofahoningki wopingo uloho'mentiso so'no hofiko huno muyofoho. Oseso hofiko Kilais sohune'no Anituyoho eso huno muyofoho. ⁵Oso hungkuno liwo'ningkuhwoneso nakwo nakwoe huno mta'ni'maho. O'o, ole liwo'ningkuhwono. Kilais Jisas kako nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo tifi iningkawowo'ningkuhwone hn'nwi nakwo sekwoe syoho selohofiyo'nnwoho. ⁶Hwapingoso hohonta Anitu ole limento, Sikwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono. Anitu ose limentiso sohwo kakoe pomponahoso nakwoe simeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anituye pomponaho engoso Kilaisiye simo'mango weho.

⁷Hwakwontoho'ne pahnnimo hungkuno so'no fisyafihupmno. Hwakwontoho sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umo'nimontonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi Anituye pomponahoso nakwoe simeho mo'mo lonesyalofoho. Oseso a'amu hofiko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso Anituye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontoho pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo ane'nwoho. Ose wosyofisyantifeho. ⁸U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mopiwasiyofoho. Nakwoe syoho somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'mingo ko nalohofonteso nakwo Anituye syoho somo musikwajiyofoho. ⁹Nakwoe mango sohwa nakumo wonyo wonelohofantife'no ko nafotofontifeso Anitu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hofiko nakumo wonyo nihu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho. ¹⁰Sikuno huhwo huhwi

a'amu Jisasimo wofonjosyantifi imentohofo hopaso sikuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalohwone so'no a'amu hofiko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono. ¹¹ Ou, nehopi. Nakwo Jisasiye syoho yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentaningkuhwoni a'amu nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'enehwo nohumahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo hano emoyontani Jisasiye yokumpohn'nyoso utihwalokuhwono. ¹² Nakwo Anituye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'ningkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. I oso'no nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mentohofofoho.

¹³ Hwe fihwo kako Anituye hungkuno mti'mokumentiso sohwo ole mti'mokumentisofoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno lijwaofalokweno. Ose mti'mokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkunoso a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo wolijumofano. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako Jisasimo songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasimo ufohi'ningkuhwaso'no songo nelikafihwoso'no kako nakwo hinjoho'nimo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohofihwasi kako'nji ne'no nohumentihwanefoho. ¹⁵ Yo'mayo tango wonyo ko ne'manteso Anitu sekumo sefo'malofoho. Oso'no a'amu pi'ningo engo Jisasiye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pi'ningo engo Jisasimo iningkafijo'manji a'amu pi'ningo engo Anitumo isamoyoka ulikuji hofiko Anitu kakoe yofeso woho'nomantifeho.

**Olohonta tango engo malokuhwone so'no tifi no'mo Anituye
yokumpohn'nyo'nji wonyoangkafo humayo'nefoho.**

¹⁶ Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monaningkiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'nimonto ko yohonjoso nakwo iyoho monaningkiyohoho. Hwapingoso sikuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anitu mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'niwo'ningkisofoho. ¹⁷ Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'enepi wehwoso'no moi'wo umo'nimontonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anitu kako tifi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonejapmmontonoho. Oso hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Oso wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no nakwo huno ole syofisyalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syofisyalokuhwono. ¹⁸ Oseso tango

ne'mante somo nakwo timo ko uhwonalokuhwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyafisiyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no timo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo timo uhwonalokuhwoneso we'enepe moi'wo umo'nimontonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo timo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

**A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko
Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi
hofikoe syoho iyoso'no yokumpohn'nyo ma'mentohofofoho.**

5 ¹Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso holayo ango hopa we'enepe molohinawehwosi wonyo umo'nimontonoho. I wonyo imo'ningkuhwoso'no Anitu kako nom'ne ango songo wonejapmmontonoho. Oso ango songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, Anitu kako molinyofoho. Ango hiso ahwomomo wojoso engolopohamo ne'nohini nowentihwonefoho. ²Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo ango songo somne'no humotaho lopemo'nawotohwono. Oso ahwomojo ango songoso nakumo hwapife hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho. ³Oso ango songo hiso ifehu'mokonasyihwosi nakwoe huyo'mangoso hwapife ane siki mohumanehoho. ⁴Nakwo olo hwaho lophonjo a'apaho mokosyohumalohwoneso tohino tipemawo'ningkuhwone so'no nakwo humotaho lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho lophonjo a'apahoso wape'nono malohiyihwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe ahwomomjo a'apaho hwapife songo pa'ningo so'no namo'ningkohoho. Oso hiso songo nomehwasi olo hwaho lophonjolo poyo pe'niwo'ningkiso somo uliko'mehwasi songo ne'no nihu'nahone nohumanefoho. ⁵Nakwo oso songo ne'no humayo'ne yahino mayoso'no Anitu kako nakumo ito'no enesyohumaho. Simo'mo kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo nejapmmmentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

⁶Nakwo huno ose neyahoningki nakwo olopo simeho wopingo'nji fesyohumentani Anitu ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho lophonjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasi'nji ango wopingo sopo mohumane'nwoho. ⁷Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hnnalokuhwono. Hwapingoso nakwo oso homo somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ⁸Oseso nakwo olopo simeho wopingo'nji fesyohumentani Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho lophonjo a'apaho loso uliko'mehwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji kakoe hwapingopo fesyohumayo'ne namo'ningkohoho. ⁹I oso'no nakwo

olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo Anitu'nji kakoe angopo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'ningkuhwone so'no huno anga'no ole syofisyalokuhwono. Yo'mayo yaneso Anituye simeho wopingo umokiyo'ne namo'nyo so'no yalokuhwono. ¹⁰Hwapingoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Jisasi'nji nakwoe hungkunoso ikwolofo'ne sopo Jisasiye simano sopo wolohofantanoho. Nakwo oso hopo sopo nohumentaningkuhwasi yo'mayo yahino wopingo'nji wonyo'nji imotohwone so'no Kilais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wopingo'njoso wopingo nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njoso tohino nomapitnnefoho.

**A'amu Anitu'nji simeho afa inyo'ne syoho
yokumpohn'nyo iyo'ne hungkunofoho.**

¹¹Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syofisyontani iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinoso Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitnne'entani syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no Anitu kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wopingo so'no huno seyohoho. ¹²I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kakoe yofeso apa'no ho'nomo'nalofoho. Ose losyofisyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefoho. A'amu fehohnjo sohwa hofiko Anituye hungkuno ko losetihwantifeso hofiko simeho anga'nohino'njohwo molosetihwawo'ningkiyohoho. O'o, hofiko hofikoe yofe'nohini ho'noma'niwo'ningkohofofoho. Hofiko hofikoe he wopingo so'no hofikoe a'apaho wopingo so'no syafisyontifi hofikoe yofe'nohini ho'noma'niwo'ningkohofofoho. Hofikoe yahino simeho pi'ningo'nji Anituye hungkuno losetihwalokwofo so'no huno mosyafisyontifi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje yahino simeho anga'nohino'njo iwo'ningkoheso nohoniwo'ningkohoho so'no ulifitnne'entne'no selalokweno ¹³A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hweho. Iloho'nnyo hweho, syofisyalokwofo'manji hofikoe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye simeho wopingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno. ¹⁴Kilais kako nakumne'no hitoho mikunimposo ulo'mentiso so'no nakwo kakoe syoho yalokuhwono. Hwapingo so'no nakwo huno ole so'no nayohoho. Hwe fihwo nakumo nayohope-e'ne poyo imo'nimentisofoho. Kako nakwoe simo'mango mafohi'nonto poyo imo'nimentiso so'no nakwo hopi'nonohi'nnonji poyo imo'nimentihwone hopa imo'nimentisofoho. ¹⁵Kako nakumne'no poyo imo'nimentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe simeho wopingo imokinyo'ne huno syofi'hu'ningkuhwaloho. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne

poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syofisyihwasi kakoe simeho wopingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangkafoso uyano.

¹⁶A'amu hwahoponjoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'ningkohoho somo uhwonontifi hwe wonyofoho, hwe wopingofoho syafisyiwo'ningkohofofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji Kilaisimne'no syafisyonji, Hwe wonyofoho, limentohefoho. Hohonta ngko huno ose ko syafihu'moteso olohonta ngko Kilaisimne'no huno ito'no syofisyalokweno. ¹⁷Oseso a'amu fihwo kako Kilaisi'nji ufohi'nnyo sohwo kako songo imo'nimaso hweho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Olohonta yahino wopingoso nto ma'maso hweho.

¹⁸Oso songo imo'nyo hwapingoso Anituyoho. Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni imo'nontani Kilais kako nakumo nayohope'ne poyo imo'nimentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa ininni'nwoho. Oseso Anitu kakoe mangohwa hopi'nonohinoso Anituye a'amu ne imo'nifitne'ento kakoe hungkuno lutihwayo syohoso nejapiwo'ningkisofoho. ¹⁹Oso'no nakwo ole lutihwawo'ningkuhwono. Anitu Jisas Kilaisimo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'nifitne'no honingkano imo'mentisofoho. A'amu Anituye a'amu ne imo'nyo sofe honingkano wonyo somne'no Anitu kako apa'no huno mikwesya'fisyiwo'ningki yohoho. Oseso Anitu kakoe mango sohwo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne honingkano neso lijwamofone syohoso nejapmentisofoho. ²⁰Oseso nakwo Kilaisiye simo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosemofalokuhwono. Oseso nakwo Anituye hungkuno selontaneso Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no joho ulalofoho. Oso'no olo hungkuno loso nakwo a'amu hopi'nonohino sokune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kilais kako nakumne'no hitoho mikunimposo ulofalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anituye a'amu ne hmno'nimno. ²¹Kilais kako wonyo honingkano ane sohomo Anitu kako nakwo hopi'nonohino hn'nwiye honingkano wonyoso Kilaisimo kisahumentisofoho. Nakwo Kilaisi'nji ufohi'noso'manji Anitu Kilaisiye honingkano wopingo'nohino nejapososo wopingo kuyoho wonalimontonoho.

**A'amu Anituye hungkuno lutihuku'mofu syoho'njo
sohwa yo'mayo tango mawo'ningkohofofoho.**

6 ¹Nakwo Anitu'nji syoho iwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anitu kako sekumne'no wopingo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'ningkuhwaloho. ²O'o, Anituye hungkuno oleso upa'nimno.

Ngko sekumne'no hitoho ntofoso sohonta sekwoe humotahoso upa'nimentohefoho.

Sekumo asomo setimayo'ne sikuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho. Upa'nimno. Olohonta Anitu kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anitu kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

³Ngko Anituye syoho ulohofiyo sohwo'nimo a'amu nje yahino somo nohoningkujo'no honingkano wonyo nohoningkiji'manji Anituye syohomne'no hwasyo hungkuno mjantifitnnohonji honingkano wopingo'nohini yalokweno. A'amu fihwo kako Anituye honingkanomo tifi uningkamo loso sohwo nohoningkuhwosi ngko honingkano wonyo imeso'no kako nohoningkuhwoso'no kako piwasyoso'manji oso nihi'no wonyofoho. ⁴Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye syoho ulohofiyo sohwo'ni nakwo a'amu somo yahino wopingo'nohini itihwalokuhwono. Yo'mayo tango ne'mante so'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'ningkuhwono. Ou, hofiko nakumo wonyo nalohofoso hofiko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no lohofiwo'ningkuhwonefoho. Oso'no a'amu hofiko huno ole uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasiyoso Anituye syoho ulohofiyo ne hwafoho. Huno ose uyono.

⁵Hofiko nakumo hwaningo nafonjontifi impe nantofontifi nakwo mango sohwa nonafotofontifi joho wonyo'nji naliwo'ningkohofofoho. I oso'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'ningkuhwono. Nakwo syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'njo mijoho'nji humawo'ningkuhwonefoho. ⁶Nakwo yahino ito'nohino yontani huno wopingo'nohini mokosyohumalohwono. A'amu nakumo wonyo nalohofontifi somo yoka kunto'no muliwo'ningkiyihwonefoho. O'o, yahino wopingo'nohini ulohofiwo'ningkuhwonefoho. Nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo simeho uyalokuhwono. Mango'nohino hwonani'maho. O'o, simeho nehopi uyalokuhwono. ⁷Anituye yokumpohn'nyo mentane so'no nakwo Anituye hungkuno nehopi'nohini ulalokuhwono. Nakwoe honingkano ito'nohinoso mekinu hopa aho angahohnta'ni mokosyohumentani a'amufe yahino wonyo somo monje yasiyo'nefoho. A'amu nakumo wonyo wonelohofantifi yalokwofoso nakwoe honingkano ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefe'malofoho. ⁸A'amu fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomantifeso nom'nihwa nakwoe yofe monje yasiwo'ningkohofo. A'amu fehohnjoso sitofo ko nalontifeso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho somne'no hungkuno wopingo'nohini liwo'ningkohofofoho. Oso hiso'no nakwo huno mosyafusiyo'njo yalokuhwono. O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno nehopi'nohino ko ulahoningkuhwoni a'amu fehohnjoso hwasyo hungkuno'njo kuyoho naliwo'ningkohofofoho. ⁹A'amu fehohnjoso nahonontifi a'amu kengo hwasoho nalontifi hohujo ikinjonamofiwo'ningkohofofoho. A'amu fehohnjoso nahonontifi nakwoe a'amu hwafoho naliwo'ningkohofofoho. Sikuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anitu kako

nakwoe honingkano ito'no monehwajiyo'ne so'no tango ko nejaponteso kako nakumo poyo monamokiyofoho. ¹⁰Nakwo simeho tango'njo hopa ko humentaneso nakwo engolopohamo simonyo yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwna'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'ningo engoso uyiwo'ningkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nnyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anituye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'ningkuhwone hwona'nyoho.

¹¹Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe simehomjo hungkunoso yolohoso selalokuhwono. Nakwo sekumo simeho engo ne'njo sejopalokuhwono. ¹²Nakwoe simehoso hano mopiku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe simeho nemo'ningkahoningki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo simeho mohwosompo'nawo'nnyo soku nakwo'nji simeho afa inyo ku'maho. ¹³I sekwo nje mehomi soku seningkwowhosa hungkuno seliwo'ningkohoho hopaso waselimonne'no yohono. Nakwo simeho ne'njo sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo simeho ne'njo fonejapmno. Sekwo sekwoe simehoso nakumne'no fohwosampo'nimno.

**Sekwo Anituye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'nji
nomajopohi'ningkutoho. O'o, sekwo Anituye ang wopingo kuyoho.**

¹⁴A'amu Anitumo miningkayoso hofikoe yahinoso nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anitumo iningkunyo soku sekwo hofiko'nji nomajopohi'ningkutoho. Hofikoe yo'mayo yahinoso hofiko'nji ikutoho. O'o, honingkano wonyo'nji wopingo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sikwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo lawotoho. Nihu'no awonoho. ¹⁵Kilaisi'nji Seten'nji siko simeho afa linalokusiyo. Nihu'no awonoho. Oseso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo'nji simeho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno afaso pipi wosyofisyanjito. Nihu'no awonoho. ¹⁶Nakwo huno nayohoho. Anitu songo humaso sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo kakoe ang wopingo hn'nwoho. Oso'no nakwo Anituye ang hn'nwi nakwo hwahoponjo hwoso peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no elofisosyalokuhwono. Nihu'no wonyofoho. O'o, nakwo Anituye angonwoho. Anitu hungkuno ole nalimento,

Ngko nje a'amu'nji nohumahm'mo hofiko'nji
nomohu'mokin'ingkuhwasi hofiko'nji wofosyohumamonnoho.

Ngko hofikoe Anitu hwo'nyoho.

Hofiko nje hwe moya'mifofo.

¹⁷Anitu ose nalonto nom'nepo kako ole nalimento,
Sekwo oso a'amu ngkimo monningkape'njo somne'no sekwo
hohujo ikinjaofikuji uliko'mafikuji nje yahino songo'nji
fosyohumantokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohumafikutoho.

O'o sekwo ose ifijo'manji ngko nje mehomi semoku'mo wosetima'mo.

¹⁸ Ngko seningwahwo'ni umo'nimo.

Sekwo nje hwomu hwahninji nje mu sopehnnonji fosyohumamno.

Ngko sekwoe Hwe Engo yo'mayo yokumpohn'nyo hwapingo
sohwo'ni selalokweno.

7 ¹U nje a'amu soku, oso hungkuno wopingo hiso mti'mokoheso Anitu nejammentiso so'no nakwo huno syofisyihwasi yo'mayo wonyo nakwoe simeho wonyo umo lonte so'nji yo'mayo nakwoe huyo'mango hwasyo honingkanomo ipemotonawe so'nji nihu'nahone ho'naofihwasi Anituye yahino wopingo somo uningkohwano. Nakwo nakwoe yahino somne'no Anitumo wonimango uyoso'no iyoho wonanono. Honingkano wopingo ito'nohino somo uningkohwano.

A'amu Koulin somo Poul iyoswo simo'mjo mti'mokumentiso somo hofiko tifi iningkamentohofa so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

²Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho. Nakwo hwe fihumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afofo hungkuno hwasyo ulontani a'amu fihwamo mokompemaso hwona'nyoho. I oso'no sekwo simeho monejape'njo peho'neto. ³Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuyohono. O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no simeho engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo humafijo'manji nakwo sekwo'nji songo wohumano. Sekwo poyo imo'nifijo'manji nakwo huhwona'ni poyo umo'nano. ⁴Hungkuno yoloho'nohini selalokweno. Ngko sekumne'no simonyo engo yalokweno. Yo'mayo tango ni'manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyontneso nje simeho wopingo nimo'niwo'ningkisofoho. Simonyo yiwo'ningkohefoho.

⁵Nakwo ango Tilouas uliko'mentani hwaho Masetouniya i'mofapmmentihwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'mahonjoso nakwo iyoho nanimojofoho.

⁶I oso'no Anitu kako kakoe a'amu simeho tango'njo somo simeho wopingo umokiyoso hwapingo hweho. Anitu kako Taitas nihwatimentiso sohwo kako none'manto nakwoe simeho wopingo namokumentisofoho.

⁷Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho. O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmentiso so'ne nakwo simonyo mikunimposo yontani simeho wopingo namokumentisofoho. Kako sekwo'nji nohumentaningki sekwo hofiyu umokosyohumamentohofofoho. Kako sekwo'nji humamentiso so'no ole nalimento, Sekwo nohonyo'ne humotaho lalokwofo. Sekwo oso honingkano wonyo so'no simeho tango seyahoningki ito'no mihwajimalofo kuyoho. Sekwo ngko'nji simeho afa inyo'ne syafisyontifi nje hungkunomo iningkayo'ne semo'ningkohoho. Ose upa'nimentiso so'no ngko simonyo imentohefoho.

⁸Oso iyoswo simo'mjo ngko sekumne'no semti'mokimentohe so'no sekwoe simeho tango ko seimentisoso olohonta nje simeho

tango maniyantofiyoho. I simo'mo ngko mti'mokumentohe sohonta sekumo simeho tango seyo'ne so'no huno syafisyonji ngko simeho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso simeho tango se'mayoso sikuno pi'ningo'maho. O'o, sikuno tifoponoho. ⁹Oseso olohonta oso hungkuno tango'njo semti'mokimentohe so'no ngko simonyo yalokweno. Hwapingsoso sekwo sekwoe simeho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso simeho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohofa so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso simeho tangoso Anitu huhwo se'japmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho. ¹⁰Anitu kako kakoe a'amumo simeho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu honingkano wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji Anitumo ufohi'nyo'ne wonfo'ma'montonoho. I oseso Anitu kako simeho tango nejaposo somo nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu Anitumo simeho munyoso simeho tango uyihwoso'no oso simeho tango hiso hofikoe yahino wonyo somo miwolo'mokufitnnehofo. Oso'no hofiko tikanomo ufitnnefoho. ¹¹Ou, sekwo huno ito'no fikwesiyafihupmno. Oso simeho tango Anitu se'japmentisoso sekumo yahino wopingo wopingo setihwamentisofoho. Sekwo yahino wopingo ito'nohino somo hi semo'ningkahoningki sekwo olo honingkano wonyo so'no semti'mokimentohe so'no komo'no likafontifi hungkuno homo somo ito'no mihwatimentohofefoho. Mihwajontifi oso hwe honingkano wonyo'njo sohomo yoka ulontifi honingkano wonyo somne'no iyoho senalofoho. Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaha lontifi oso hwe huhwo sohwoe honingkano wonyo somta'ni hungkuno mikwolofihwatimentohofefoho. Ose imentohofa so'no olohonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

¹²Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho ngko oso hwe honingkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo uloho'mentisoso hune'nohini semti'mokimentohe'maho. O'o. Olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semti'mokimentohefoho. Sekwo Anituye timopo nohumafikuji nje hungkuno so'no hi semo'ningkuhwoso'no nakwo'nji simeho afa inyo'ne'eno lonji semti'mokimentohefoho. ¹³Oso hiso ne imo'nimentiso so'no nakwo nakwoe simeho wopingo namo'nimentisofoho.

Oso'nohini'maho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni ne'manto simonyo engo imentisofoho. Hwapingsoso kako sekwo'nji nohumentaningki sekwo kakimo utimantifi yahino wopingo'nohino uloho'mentohofa so'no kakoe simeho hofiyo umokumalofefoho. Oso'no nakwo sekumne'no simonyo selohofalokuhwono. ¹⁴Simo'mo ngko sekwoe yofe Taitasiye simanopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no wonimango manimentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino

ngko sekumne'no Taitasimo ulimentoheho nehopi imo'nimentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehopi'nohino seliwo'ningkohe hopaso oso hungkuno Taitasimo ulimentoheho ne imo'nimentisofoho. ¹⁵Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no yomo'nji iyoho'nji ko yontifi kakimo utimantifi wopingo uloho'mentohofofoho. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyo'no iningkamentohofoho so'no huno syafisyonto kako sekune'no umo'nalofoho. Oso hiso'no ntimentisofoho. ¹⁶Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yontife so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uyihwantifeho. Oso'no ngko simonyo yalokweno.

**A'amu Anitumo iningkawo'ningkohofoso hofiko
nom'ne a'amu somo ufo'mawo'ningkohofofoho.**

8 ¹Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyontnne'no waselimonne'no yohono. A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'ningkohofoho somo Anitu kako wonyoangkafosu ulohofalofoho. ²Hofiko nohumentaningkofi tango mikunimposu u'manto oso tango hiso hofikimo yamofu uloho'mentisofoho. Hofiko umofonyo mikunimposu ko inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wopingo'nji humamentohofofoho. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no ufo'mayo'ne huno syafisyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofofoho. ³Hungkuno yoloho selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ulimentohe'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnohini iningkamentohofofoho. Hamniyoho ilifee'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi uhu'mokumentohofofoho. ⁴Hofiko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nalimentohofi, Anituye a'amu ango Jelusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engo yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wopingotaho. ⁵Ose nelahoningkofi nakwo huno ole syafihu'mentihwoni, Hofiko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhu'mokantifeho. Ose ko syofisyahoningkuhwoni hofiko simo'mo hofikoe simeho Anitumo uyontifi hofikoe yahino yo'mayo so'nji Anitumo nihu'nahone uyimentohofofoho. Nakwo Anituye simeho wopingo umokane'entifi nakwo hi'nimne'no hitoho ulofalofoho.

⁶Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji ema'mentiso sohomo sekwoe ango sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwafo'ne hungkuno ulimentihwonefoho. ⁷Yo'mayo syoho iwo'ningkohofoso wonyoangkafo'nohini iwo'ningkohofu kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Sekwo Anituye hungkunoso hofiyo lutihwalokwofo. Sekwo Anitu mta'ni yo'mayo huno wopingoso tipemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo

ufo'mayo'ne hi semo'ningkahoningki hofiyo yalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo simeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'ningkohoho hopaso sekwo oso hamniyoho hu'meesiyo syohoso moi'wo wesejwaopifentne'no yalokweno.

⁸Ngko hamniyoho engo uyimno maselimnehono. O'o oso'ne'maho. I oso'no nom'ne a'amuso hofiko olo syoho somne'no hi umo'ningkahoningki hofiyo uyalokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofiko mango'nohini'maho. O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose wonayimontonoho. ⁹Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumne'no wonyoangkafo naloho'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako yo'mayo hopi'nonohino mokosyohumunyo hwapingo sohwo kako nakumo nefe'mayo'ne umofonyo hwapingo imentisofoho. Sekwo yo'mayo wopingo ahwomo mta'ni mayoso'no kako oso wopingo homo somo uliko'motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. Kilais kako sekumne'no ose imentiso so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no huno syafisyikujji ufo'mapmno.

¹⁰Ngko nje hunoso olo syoho lomne'no wolijwasemo'mne'no yohono. Sekwo nom'ne soswo somo oso syoho hiso ulika'mentohoho so'no sekwo syoho hiso olohonta moi'wo fesyojwaopmno. A'amu hopi'nonohinoso oso hamniyoho hu'meesiyo syoho yalokwofoso sekwo nihu'no simo'mo oso hiso'no hungkuno mtitofontifi hamniyoho hu'meesiyo ema'mentohofofoho. ¹¹Oseso olohonta oso syoho hiso moi'wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo'ningkahoningki ema'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi'wo esejwafo'ne hi wasemo'nono. Oso hamniyoho sekwo anga'no anga'nohino soku mokosyohumawo'ningkohoho somo yo'mayo so'no yano ulofiyikujji fehohnjo a'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne foho'naopmno. ¹²Sekwo hamniyoho engo momokosyohumunyo soku nohumafikujji nom'ne a'amu somo ufo'ma'mo huno yokumpohn'nyo syafisyikujjo'no Anitu kako simeho wopingo wosejapmmontonoho. Kako hamniyoho engo so'no mosyofisyalofiyoho. O'o, jije we'e mokosyohumunyoso nom'ne a'amu somo ufo'mano likujji hamniyoho fehohnjoso uyifijoso sekwo Anituye simeho wopingo umokantifeho.

¹³Ole moselalokuyohono. Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'mayone syoho engo yokumpohn'nyo yontaningkuji oso a'amu hiso sekwoe hamniyoho nomafikujjo'no syoho ane'njohwo wopingo'nohini wohumafe. Ose moselalokuyohono. O'o, ngko Anituye a'amu neso yo'mayo ito'no humayo'ne umofonyo miyoso'no selalokweno. ¹⁴I olohonta sekwo yo'mayoso pi'ningo engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso'no sekwo a'amu olohonta umofonyo inyo somo ufo'mapijo'manji tifi no'mo sekwo umofonyo ifijo'manji hofiko osohonta oso hiso'no pi'ningo

sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yo'mayo syoho sefo'mayo'ne iwo'ningkoheso Taitas kako ngko'nji majopohi'nontai syoho afa'no afa'no yalokuhwoyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloponjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho sofe simano mafohi'nonji siko Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusiyo. ²⁴Oseso oso a'amu huhwo sohwo sekwo hofiyo utimafikui sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekuye pone'no uhwojalokwofoso hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Yo'mayo hungkuno wopingo Poul kako a'amu Koulin somne'no naliwo'ningkisoso ne'njofoho wosyofisyantifeho.

Anituye a'amu ne somo ufo'ma'nyo'ne hungkunofoho.

9 ¹Sekwo oso hungkuno Anituye a'amu ne somo ufo'mayo'neso nto upa'nimentohofofoho. Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno sawemoso maselimnehono. ²Ngko huno niyohoho. Sekwo olo syoho losomne'no hi semo'nyo'ne yalokwofo. Oso'no ngko olo hwaho Masetouniya a'amufe simanopo sekwoe yofe ho'nomawo'ningkohefoho. Ole uliwo'ningkohono. Soswo anga'no mehoniawatimentihwone sohonta a'amu hwaho Ngkilik anga'no Koulin osopo humalofoso olo syoho hiloso nto ulika'mentohofofoho. Ose uliwo'ningkohe so'no olo hwaho Masetouniya a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko hi'nji olo syoho hiloso ulikofalokwofo. ³Ngko olo syoho hilo so'no sekwoe yofe ho'nomawo'ningkohe so'no ne ane imo'nonoho. O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho hu'meesiyoso sokafo femokosyohumamno. Ose syafisyonji oso a'amu hiso sekwoe anga'no pone'no uhwojalokuhwono. ⁴Ngko sekwoe yahino wopingo so'no a'amu lomo uliwo'ningkohe so'no ngko a'amu Masetouniya fehohnjo so'nji sekumo se'mehwaso'no sekwo hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko wonimango engo wannimontonoho. I sekwo hokunonji wonimango wonanimontonoho. ⁵Ose mmo'nonehonji ngko ole syofihu'male, Ngko olo a'amu lomo anga'no Koulin sopo kakine'no uhwatime oso hamniyoho sekwo uyohojano lontife so'no hofiko sekwo'nji sokafo ito'no fesyohumamno. Oseso ngko tifi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho hiso sekumta'ni momakulisyosema'mnehono. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo so'no sekwo simeho nohayo'nji sekwoe huno mta'ni foho'nahumno.

⁶Sekwo olo so'no huno fisyfihupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho. ⁷Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano lifijo'manji sekwoe hunomnohini iningkakuji foho'naopmno. A'amu fehohnjo hofiko hamniyoho engo so'no

jomo yokumpohn'nyo selikujo'no a'amu fihwa hofiko simeho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wopingo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho simeho wopingo'njo uyo sohomo Anitu kako oso humne'no simonyo yalofoho. ⁸ Anitu kako yo'mayo ito'no humayo'ne sejapihwosi oso'nji nom'ne yo'mayoso ilifeesiyo'neso sejaponeso hopoenohino hweho. Oseso sekwo ito'nohini nohumafikujji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso ilifeesiyo'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wopingo ulohofo'neso hopoenohino kuyoho. ⁹ Oso pa'nyoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi, A'amu fihwo Anituye yahinomo iningkawowo'ningkiso sohwo kako a'amu yo'mayo so'no umofonyo inyo somo yano'nohino hweho. Oso yahino wopingoso ne'no mjimiwentaningkuhwosi Anitu kakimo ne'nohino hofiyo womokosyohumamontonoho. Wopingo uloho'montonoho.

Ose mti'mokumentohofohi. ¹⁰ Anitu kako a'amu hn'nimo yo'mayo uyo hujo'ne nejaponteso tifi wopayo nyo'neso nejapiwo'ningkiso hweho. Oso hopaso sekwo a'amu nom'ne somo ufo'malokwofo so'no sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofososo engo imo'ningkuhwosi ne pi'ningo engo womantifeho. Oseso oso uyo hujoso Anitu kako pi'ningo wosejapmmontonoho. ¹¹ Sekwoe yo'mayo so'no Anitu engo imokahoningkuhwosi sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo yano uyantifeho. Oseso oso hamniyoho uhu'mokinyoso nakwo nomotasihwaso'no a'amu pi'ningo engo sekwoe yahino wopingo so'no Anitumo isamoyoka mikunimposo ulantifeho. ¹² Sekwo oso yahino wopingo yalokwofo so'no yo'mayo wopingoso hufa'u umo'nimontonoho. Simo'mo Anituye a'amu umofonyo inyoso ito'nohino wohumantifeho. Nom'neso olenoho. A'amu pi'ningo engoso hofiko Anitumo isamoyoka ulikujji kakoe yofe engo woho'nomantifeho. ¹³ Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo huhwo sohwa hofiko huno ole wosesyofisyantifeho. A'amu Kouliniso hofiko Kilaisiye hungkunomo upa'nontifi ito'no iningkowalokwofo. Mango'nohini'maho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefisyikujji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopingo so'ntnne'no Anitumo isamoyoka engo ulantifeho. ¹⁴ Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopingo engo selohofalofoho. Hofiko sekumne'no Anitu kako sekumo wopingo ne'no selohofone so'no jomo ulantifeho. ¹⁵ Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmmmentiso so'no nakwo isamoyoka mikunimposo ulano. Hwomu huhwo sohwoe mpoyo wopingo hopi'nonohinoso nakwo hopoenohini molanehwono.

**A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno
mjijo somo Poul kako monje yahumentisofoho.**

10 ¹ Ngko Pouli'ni ngkine'no hungkuno we'e waselimonne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako

nakwo'nji nohumanto hungkuno wopingo pompenjiyo'nohino ko naliwo'ningkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyoswo mti'mokonto kako yoka hungkuno'nohini namti'mokiwo'ningkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko Kilaisiye yahino hopa mahm'mo nje yokumpohn'nyo monje yahini'mo yoka hungkuno'maso hungkuno pompenjiyo'nohini waselimonne'no yohono. ²Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkilaho ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafihupmno. Poul kako yoka nalonoho likuji nakwo huno ito'no wosyofisyano. Ose fisyafihupmno. ³Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'ningkuhwone'nwoho. I oso'no nakwo olo hwaho lophonjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujoho yahino somo miningkowalokuyihwono. ⁴O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo uyakolofone'neso mokosyohumalohwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'ni'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Seteniye tojo somo kakoe yo'mayo somo mtihupesoso hoponoho. ⁵Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofiko Anitumo nakwolaho lontifi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Nakwo hwe moyami nom'neso hofiko Anitumne'no huno wopingo tipemapitnnohontani nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso honingkano Anitumo u'mayo somo wopijwosyano. Huno ose ko syofisyantifeso oso yokumpohn'nyo Anitu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofone mokosyohumalohwoneso oso honingkano pijwasiyo'ne homo somo nakwo mtihupeso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo mokosyohumalohwone so'no yo'mayo huno wonyo syofisyalokuhwone'manji nakwo olo huno Kilaisimo enjwa'mo ho'nasiyo'neso hoponoho. ⁶Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nalifijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso hungkuno homo somo hwotoho fentifi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'ningkohoho hungkuno mikwolofihwajiyo'ne humalohwono.

⁷A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntantikwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso ane hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntantikwofo a'amuso hofiko nje a'apaho hohnjo somnohini nohonalokwofo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kilaisiye a'amu ne'nwoho likuji'manji sekwoe ne somne'no apa'no huno fikwesyafihupmno. Ole wosyafisyontifeho, Sekwo Kilaisiye a'amu ku'manji nakwo hi'nnonji Kilaisiye a'amu'nwoho. ⁸Anitu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejopahoningki kakoe simano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo Anitumo simaho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo

yokumpohn'nyo sesofitofonefoho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nje yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko wonimango mannonehoho. O'o, Kilais kako oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humalofo. ⁹Oso'no sekwo huno ole syafisyikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semti'mokiyiwo'ningkohe so'no sekwo ngkine'no iyoho wasenono. Ose syafisyikutoho. ¹⁰U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mti'mokuwo'ningkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namti'mokiwo'ningkisoso kako none'mahoningki uhwonontani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sokinjofoho. ¹¹Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semti'mokiwo'ningkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumahm'mo oso iyoswo semti'mokiwo'ningkohe hopaso waselimonnoho. Huno ose waseyono.

¹²A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko nom'ne a'amufe yahinomo uhwonontifi hofikoe yahino so'nji oso a'amu sofe yahino so'nji yano inontifi hofiko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'nji'nwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe huno somnohini syafisyontifi hofikoe yahinomnohini yano inontifeso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno tifo'njo hn'nwi yano minanehwono. ¹³I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anitu nejapmmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo honingkoninkuhwasi'manji oso syoho Anitu nejapmmentiso so'no woho'nomantanoho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwatimentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho. ¹⁴Oso syoho somjo sohe Anitu nejapmmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe somo mempo hohnta'ni mohumulofo. O'o, nakwo'njo lohohnta'ni humalofo. Oso'no sekune'no simo'mjo sohwna'ni Kilaisiye hungkuno wopingo losetihwamentihwonefoho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tipema'mentohoho so'no hofiko hofikoe yofe ho'nomo'nimentohofofoho. ¹⁵A'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno losetihwamentohoho somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'o, nakwo ole'no namo'ningkohoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso engo ne'no imo'ningkuhwosi oso syoho Anitu nejapmmentisoso sekwo'njo ajwo sopo engo umo'nimontonoho. ¹⁶Ose imo'ningkuhwoso'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohujo hohnta'ni wojo sopone'no Kilaisiye hungkuno wopingoso womotowantanoho. Oso hopo sopo a'amu nom'neso Anituye hungkunoso mulalokuyohoho. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho somta'ni ne tipemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'o, nakwoe syoho mta'angofoho.

¹⁷A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu fihwo kako simonyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho.

O'o, Anitu kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'ningkiso sohune'nohini kako simonyo uyono.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁸Nakwo huno ole nayohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe ho'noma'ningkuhwoso sohwo Anituye timo sopo kakoe yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako a'amu yofe engo ane pa'nyo sohumo yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe engo ne'njo hweho.

A'amu fehohnjoso ole limotofo, Anitu kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no nahwosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo limotofo sohwanne'no Poul kako hofikoe yahino somne'no ujo ehontojwahumentisofoho.

11 ¹Sekwo ngkimo nupo'ntohumamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno liwo'ningkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. ²Upa'nyo Anitu kako sekumo kakimnohini iningkayo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo honingkanomo ipesemotafijo so'no Anituye simeho wonyo umo'nimontonoho. I oso'no ngko huhwo'ni simeho wonyo wanimonimontonoho. Ihwoni. Ngko pahnnimo hungkuno we'enehwo waselimonne'no yohono. Sekwo a'mu sijo sofa nom'ni hwamne'no huno mosyafiso hwehwamne'nohini huno syafisyiwo'ningkohoho hopaso ngko sekumo Kilaisiyepono sehwati'me'no sekwo kakimnohini huno fisyafihupmno. Sekwo nom'nihumo uningkowano lifijoso Anitu kako simeho wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni simeho wonyo wosejapmmnonoho. ³I oso'no ngko olo hilo so'no iyoho nningkohoho. Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo ulimentiso so'no Efa kako hwasyo honingkanomo iningkamentisofoho. Seten ose uloho'mentiso hopaso a'amu fehohnjo hofiko hwasyo hungkuno lohose'mafikujo'no sekwo Anituye honingkanomo hofiyo iningkawowo'ningkohoho somo nusikwojikuji hwasyo honingkanomo iningkayo so'no ngko iyoho nningkohoho. Sekwo Kilaisimnohini iningkayo yahinoso nusikwajifitnnohontnne'no selalokweno. ⁴Hwapingoso a'amu fehohnjo hofiko sekumo se'mantifi Jisasimne'no ngko hungkuno selimentoheso molohose'ma'mmalofo. O'o, Jisasimne'no hofiko sekumo wase'mano ko lontifi hofikoe hwasyo hungkunoso Jisasimne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syafisyiwo'ningkohofofoho. Hohonta nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo selimentihwone sohonta sekwo Anituye Towahuno wopingo ma'mentohofofoho. I olohonta sekwo hofikoe hwasyo hungkuno

somne'no ne'njofoho lontifi sekwo towahuno nom'ne kengo ma'malofu kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontaningkofi sekwo nakwolaho muju kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnnefoho.

⁵ Sekwo upa'nimno. Oso a'amu (*apousel*) huhwo sohwaso sekwo wonyoangkafo hwasoho uliwo'ningkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nnyo hwolaho. Nihu'no awonoho. ⁶ A'amu fehohnjo hungkuno lutihwayo yahino wonyoangkafo iwo'ningkohofu hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko Anituye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, Anituye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sikuno pi'ningo engo somo nakwo sekumo Anituye yahino ne so'no nto esetihwamentihwonefoho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohetaho. O'o, ngko nje yofe monje yahinimentohe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefoho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho ntohofiyo kuyoho'nji momasemoku'mmentohefoho. Oso yahino wopingo sekumo seloho'mentoheso wonyotaho. ⁸ Ngko sekwo'nji nohumentaningko Anituye a'amu ango kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohotimentohofofoho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohefoho. ⁹ Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefoho. O'o, Anituye a'amu Masetouniya humamotofoso ango Koulin sopo i'mofopahoningkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini ntapmmentohofofoho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefoho. Oso'no olohontajo so'nji oso yahino hiso'nji ne'no wamjimi'momnefoho. ¹⁰ Kilaisiye hungkuno neso ngkimo niweho. Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje yofe ho'nomani'me'no a'amu Ngkilik sofe ango'meemo ho'ningkaningkuhwosi hofiko oso homo somne'no nje yofe monje meenihufitnnefoho. ¹¹ Oso hungkuno hiso ngko peho'no selohono. Ngko sekumo simeho mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho. Ngko sekumo simeho sejapiwo'ningkohe so'no Anitu kako huno moi'wonoho. ¹² O'o, oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'ningkohofu sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne nakwo Anituye syohoso Poul hopa iwo'ningkuhwone hwona'nyoho. Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni yo'mayoso semalokwofo. Oso'no hofikoe honingkano somo pijwohumayo'ne ngko sekumta'ni nje syoho somne'no yo'mayo so'no jomo molosema'mmote yahino hiso olohonta ho'nomo'nalokweno.

¹³ Oso a'amu (*apousel*) homo somo Anitu kakoe syoho somne'no muhwosopo'mmentisofoho. O'o, hofiko hwasyo hungkuno ole

seliwo'ningkofi, Nakwo a'amu *apousel* sohwafe syoho'njo hwona'nyoho. Ose selahoningkofi sekwo oso homo somo iningkawo'ningkohofoho. ¹⁴ Sekwo oso hiso'no hi semo'ningkuhwoloho. Seten kako huhwo'nji honingkano hwasyo somo sekumo ipesemotayo'ne a'amu ahwomo mta'angohwa pa'ningo pomponaho engo'nji imokiniwo'ningkiso hweho. ¹⁵ Oseso a'amu Seteniye syoho ulohofiyoso hofiko Anituye syoho ulohofiyo hopa imo'nyo so'no sekwo yomo ikutoho. Sekwo oso a'amu huhwo sohwafe nuhwonontifi a'amu wopingofoho seniwo'ningkiso kuyoho. I oso'no hwangku no'mo hofikoe yahino yontifijo somne'no tohino engo mapitnnefoho.

**Poul kako Anituye hungkuno liku'mofu syoho
somne'no tango engo ma'mentisofoho.**

¹⁶ Simo'mo ngko ole selohono, Ngko a'amu omomo hungkuno liwo'ningkohofu sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. Olo hungkuno selalokwe loso omomo hungkuno nelalofoho syafisyikui'manji e'wano omomo hungkuno we'enehwo seli'me'no upo'ntohumamno. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwantifi hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohofu hopaso ngko nje yofe woho'noma'nimonne'no yohono. ¹⁷ Hungkuno selalokwe loso Anituye'maho. O'o, a'amu omomo hungkuno seliwo'ningkohofu sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne omomo hungkuno seliwo'ningkohofu hopa selalokweno. ¹⁸ I a'amu pi'ningo hwahoponjo yahinomo iningkawentifi hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohofu sohwafe yahinomo we'enehwo iningka'mo nje yofe woho'noma'nimonne'no selalokweno. ¹⁹ Sekwo a'amu huno'nji'nwoho lolalokwofo. I sekwo a'amu hwasyo hungkuno seliwo'ningkohofu sohwafe tifi iningkawo'ningkohofu so'no huno ane kuyoho. ²⁰ A'amu fihwo kako nje syoho wontohofiyano selihwosi mimp'o'nosetahwosi sekwo iningkawo'nohino kuyoho. U kako sekwoe yo'mayoso moi'wo wolasemo'mo syafisyihwosi hwasyo hungkuno wolosetima'montonoho. Kako poji esetimanto imayo selohofiwo'ningkiso hweho. Kako sekumo monje yasesyonto sekwoe simo'mangopo ajonyo sefonjahoningki sekwo kakimo timo'nohino uhwontohumawo'ningkohofu kuyoho. Yoka mujo'njo kuyoho. ²¹ Ngko oso yahino hiso imneso yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Oso'no ngko oso hopa sekumo moseloho'meso'no ngko wonimango wannimontonoho.

I nom'ne omomo hungkuno apa'no waselimonne'no yohono. A'amu nom'ne sohwa hofikoe yofe yo'mayo so'no ho'noma'niwo'ningkohofu hopaso ngko huhwo'ni nje yofe woho'noma'nimonne'no yohono. Nje omomo hungkuno upa'nimno. ²² Hofikoe yofe ho'noma'nyo'neso ole lahnniwo'ningkohofu. Nakwo a'amu Hipilu hwona'nyoho. Ose lahnniwo'ningkohofu. I ngko huhwo'ni Hipilu a'amu hwo'nyoho.

U ole lahnniwo'ningkohoho, Nakwo a'amu Isilael hwona'nyoho. I ngko huhwo'nyi a'amu Isilael hwo'nyoho. U, Apilohamiye imuhwolaho. Ngko huhwo'ni Apilohamiye imu hwo'nyoho.

²³U hofiko Anituye syoho ulohofiyo hwolaho. I nje yofe ho'noma'nyo somne'no omomo hungkuno apa'no wahnnimo. Hofiko Kilaisimne'no syoho iwo'ningkohoho somo ngko hofikimo uyakolofohono. Nje syoho engoso hofikimo uyakolokwoho. Ngko impo'angomo humayoso sikuno pi'ningo niyakolofoso ngko hofikimo uyakolofohono. Anituye syoho somne'no a'amu ngkimo ikujoho nifonjontifeso ngko hofikimo uyakolofohono. Sikuno pi'ningo ngko poyo wape'nimonji iyoso hofikimo uyakolofohono. ²⁴A'amu Juta sohwa hofiko ngkimo impojonyo sikuno kengo kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no nifonjontaningkofi *teti-nain* (39) imo'nimentisofoho. ²⁵Sikuno hufa'u sihune somo a'amu Loum sohwa hofiko sohwe sonyo ikujoho'nji nifongku'mentohofofoho. Sikuno fihwi hofiko ngkimo sojo'nji niposi'mentohofofoho. Sikuno fihwi ngko yofayokinopo nohumentaningko yofayokino hiso wonyo imo'nimentisofoho. Oso hiso sikuno anga'nohinomo emoimentohe'maho. O'o, sikuno hufa'u sihune emoyonji wonyo imo'nimentisofoho. I sikuno nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'nimentiso sohonta ngko sikuno anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo mtapmmentohefoho. ²⁶Sikuno pi'ningo engo ngko Anituye syoho somne'no a'amumo liku'mofontaningko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu wonyo honingkano'njo sohwa hofiko a'amufe ho'yango hufo imotofo sohwa hofiko ngkimo honingkanopo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temtifofo kengo huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. Ngko antime engo sopo we so'mo mijo ayo ajwopo nohumentaningko yo'mayo yahinoso ngkimo wonyo wanimokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisasiye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo lontifi hofiko huhwanji ngkimo wonyo wonimokantifi imentohofofoho. ²⁷Ngko sikuno pi'ningo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo tohohmtnno'njo iwo'ningkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontnne sohwo'ni sikuno pi'ningo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntnne'no mijoho pe'nimotefoho. Sikuno pi'ningo ngko wosopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwapife so'ntnne'no umofonyo yonji kwongkwongo nisimojofoho.

²⁸Oso tango hiso'nohini'maho. O'o, sikuno huhwo huhwi tango nom'ne olo so'nji ni'mawo'ningkisofoho. A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho sofe tango so'ntnne'no ngko huno syafisyonji ngko hofikimo wopingo'nohini ufo'mahm'mo hofiyo umokosyohumayo so'ne'nohini syafisyiwo'ningkohefoho. ²⁹Oso a'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji ngko huhwonontnne'no simeho tango niyantofoho.

U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo honingkano wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no simeho tohino wannimontonoho.

³⁰A'amu omomo hungkuno liwo'ningkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohoho hopaso ngko uyimo hnnime'manji ole wahnnimo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnnime somne'no ngko nje yofe woho'noma'nimonne'no yohono. ³¹Anitu sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwowho ko imo'nonto kakoe Hwe Engo hweho. Oso huhwo sohwoe yofeso ne'no woho'nomehwantanoho. Oso huhwo sohwo kako nje hungkuno nehopi'nohino lalokwe somne'no huno uyohoho. ³²Ngko ango Ntomasikos sopo nohumentaningko hwe engo hwaho mokosyohumayo Aletas sohwoe hwe mnokino manji'mofonjo a'amumo mokosyohumayo sohwo kako Poulimo aho wakeno lonto kako a'amu syuwo'ningkohoho kuso somo ngko Pouli'nimo aho nike'ne a'amu sohwo umohati'mentisofoho. ³³Ose ko uhumojahoningki Jisasiye a'amu fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo somo meenisyontifi nom'ne sofo we'e so'mo sohwo ho'yo somo impe intofontifi intofaniyoho'mokahoningkofi ngko hwaho mompo sohwo ho'yo somta'ni nihu'nahone hiyaso joku'ningkale'mo'mentohefoho.

Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako wojo hopa honingkonyo so'ne'no Anitu Poulimo hungkuno ulimentisofoho.

12 ¹A'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne yahinoso hofikimo mufo'maso'njo ko yososo ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe yahino hopaso apa'no wahnnimonne'no yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo hungkuno seliwo'ningkohoho somo monje yasiyo'ne wonimango unyo'ne selalokweno. Ngko wojo honingkononji Anitu kako hiyaso hungkuno ntimentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwanihumentiso so'nji waselimonne'no yohono. ²Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahn'no m'mofape sohonta Anitu kako kakoe a'amu ne sohwo'nimo kakoe ahwomomjo ango sopone'no nimotasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohini motasimentisotikeno. A'apaho hi'nji motasimentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ³Ose seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. Anitu kakoe ahwomomjo ango sopone'no ntimotasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohino ma'mentisotikeno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ⁴Oseso ngko Anituye ahwomomjo ango sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wopingo wonyoangkafo ko upa'nimentoheho nakwoe hwahoponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho. ⁵Oso yo'mayo ahwomomjo upa'nimentohe so'no ngko nje

yofe ho'noma'ni'mtentesi oso yahino hiso ito'nohinesohilo. I oso'no ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'nimo lime'manji ole'nohini waselimonne'no yohono. Ngko nehopi'nohini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

⁶U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'nohini ho'noma'ni'mtentesi ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe hungkuno pa'nyo maseli'mnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'nohinoso noseli'mnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hningkohe somne'no ho'ningkisoso a'amu soku ngkimo yano ntofikutoho. O'o, Anituye hungkuno losetihwawo'ningkohe so'nji yo'mayo yahino iwo'ningkohe so'ntnne'no sekwo nto nohonimotofo somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'nimonnto.

Tango fihwo yongo hopaso Poulimo umnimojofoho.

⁷Oso hungkuno wonyoangkafo Anituye ahwomomjo ango sopo nta'ni ntapmmentiso somne'no ngko Pouli'ni hwa'mo hwa'mingo miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento Anitu kako eno lahonngki Seten kako nom'ne tangoso ntapmmentisofoho. Oso tango hiso nje a'apahomo yongo kintofohoho pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. ⁸Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u sihune ole ulimentoho, Kiko olo tango hiloso wae feenimofo. ⁹Ose ko ulahonngko Anitu ole ntimento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko kiko'nji nohumahm'mo wopingo'nohini wakiloho'monnoho. Nje wopingo'nohini kiloho'meso hopoenohinofoho. Hwapingoso a'amu kakoe humayo somne'no yokumpohn'nyo ane sohomo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontojwahumonnoho. Anitu kako ose ntimentisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko simeho tango maniyonehoho. O'o, simeho wopingo'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no Kilaisiye yokumpohn'nyo engoso ngkimo niweho. ¹⁰Ngko Kilaisiye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'ni a'amu hofiko ngkimo wonyo ko ntohopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko ni'masoso a'amu ngkimo wonyo wontopano likuji ko ifijoso oso hiso'no ngko simeho wopingo'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta Kilaisiye yokumpohn'nyo ne'njoso ngkimo niweho.

Poul kako a'amu Koulinife simeho hi'ntnnono Anitumo uyo sono yokino uto'monto imentisofoho.

¹¹Oso a'amu hiso Anituye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo seliwo'ningkohoho sohwafe yofe ho'noma'nyo yahino sono maheso'no

ngko a'amu omomo hungkuno'njo liwo'ningkohoho pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'nonimantifijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'nonimawo'ningkiyohoho. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'nimo oso a'amu hwasyo seliwo'ningkohoho sohwa hofiko ngkimo moniyakolopitnnehofo. ¹²Ngko sekwo'nji nohumentaningko yo'mayo tango ko ni'mahoningki ngko syoho yokumpohn'nyo ne'no yoho'nimentohe sohonta Anitu kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwo'ningkiyohofoso yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syanifisonto sekumo setihwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho. Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo Anituye yokumpohn'nyo homo somo uhwonontifi yomo imentohofofoho. ¹³Sekwo oleso peho'no hnalokwofo. Poul kako a'amu ango kengoponjo somo wopingo uloho'mentisofoho. Kako nakumo wonyo naloho'mentisofoho. Oso peho'no syonifisyantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso seloho'mentoheso ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'ne'no jomo maselimentohefoho. Sekwo oso wonyo seloho'mentohe hisomne'no wae feenimopmno.

¹⁴Ngko nom'ne honta se'ma'mentoheso hufa'u imo'nimentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso nifo'mayo'ne jomo maselimehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohini nimo'ningkohoho. Ihwoni. Mehomiso hofiko hofikoe ho'yango homningkwowho'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasyiwo'ningkiyohoho. I oso'no kaningkwowho'nji kona'wohi'njiye ho'yangoso hofikoe mehomi somo umasiyone'neso elofisyasyiwo'ningkohofofoho. ¹⁵U ngko seningkwowho sohwo'ni simeho mikunimposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango Anitu'nji ito'no fosyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uyimonne'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango somo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U nje poyo pe'nimeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'nimo. Ngko sekumo simeho mikunimposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo simeho ntap'iwo'ningkohofoso we'e limo'nalofoho. We'e'manji wopingo'maho.

¹⁶Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mosemaso so'no sekwo huno ko seyahoningki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syonifisyalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hweho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahoningki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nalimentiso so'no kako hamniyoho engo

mawo'ningkiso hwolikeno. Oso hunoso hwasyo huno syonifisyantokwofo. ¹⁷I a'amu huhwo sohwa pehofo kosyonifisyalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwatimentohe sohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo mokulisyosyema'mentohofotaha. Ose kosyonifisyalokwofo. ¹⁸Ngko Taitas sohomo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohonimentoheho Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uhwatimentohefoho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaha. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa iniwo'ningkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'ningkohe hopaso sekwo'njopo imentisofoho.

¹⁹Olo hungkuno mti'mokalokwe loso sekwo nuhwo'ningkuji olo so'no wosyofisyantifitaha. Poul kako nakwoe timopo kakoe yofe wopingo imo'nyo'ne hungkuno loso mti'mokalofoho. Ose wosyofisyantifitaha. I oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye a'amu hn'nne'no Anituye timopo lohofontane so'ne yo'mayo mti'mokalokwe loso nje yofemo fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anitu'nji ito'no humayo'ne sesosofitofone semti'mokiyalokweno. ²⁰Ngko olo so'no iyoho nningkohoho. Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehoni'mnehontnne'no semti'mokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmtnno'njo selimeso manohonifitnnoho. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sitofo hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no siki hungkuno ujo, a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohoho sofe simeho inyo somo wonyo imokinyo. Oso yahino homo somo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho nningkohoho. ²¹Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwoe yahino wonyo ne'no wojo'manji sekumne'no Anitu kako ngkimo wonimango engo wontapmmontolaho. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofo hohonta hofiko yahino wonyo imo'motofoto, akngkilike yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo umojo oso hwa hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaha engo wosaselimontaha. Oso homo somne'no iyoho nningkohoho.

**A'amu Kouliniso hofikoe simeho hi'ntnnonohino
somo ito'no mokosyohumayo'ne Poul kako
hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho.**

13 ¹Sikuno hufa'uso nto se'ma'mentohofoho. Olohonta se'ma'meso hufa'u sihune umoni'montonoho. Anituye hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaha hufa'u sihunetaha, hofiko nom'ni hwafe yahino wonyo

somne'no simeho afa iningkuji ujo ehontojwasyikujono nakwo nehopeho wolantanoho. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u sihune imo'ningkuhwosono yahino wonyo ne'no nowentaningkuhwosono manji ngko wonyo ne kuyoho waselimonnoho. ²Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohwahne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto selimentohefoho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo seli'mo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmnonnoho. ³Sekwo ose nuhwoningkujo'manji sekwo huno ole waseyono. Kilais kakoe hungkuno ntopahoningki ngko hungkuno hiso seliwo'ningkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono Kilais kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ane hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso wosetihwamontonoho. ⁴Hohonta Kilais kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ane pa'nyohwo imo'ningkahoningki hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjito'ofahumentohofofoho. I oso'no kako olohonta Anituye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ane'nwoho. I oso'no nakwo Kilais'nji mojopohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oseso nakwo sekwo'nji nohumehwasi Anituye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmntonnoho. Oso'no Anituye yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne weho.

⁵Sekwo sekwoe humayo somne'no yano inifijoso huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo Kilaisiye yahino somo nehopi liningkwalokwofo. Simeho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. Kilais kako sekwoe simeho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo Kilaisiye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano finimno. ⁶Sekwo oso pa'nyoso nje yahinomo nohoningkuji yano iningkuji sekwo huno ole waseyono. Poul kako Kilaisiye a'amu ne hweho. ⁷Sekwo honingkanono wonyo mifitne'entani nakwo Anitu sefo'mayo'ne jomo uliwo'ningkuhwone'nwoho. Hwapingoso peho'neto. A'amu hofiko sekwoe honingkanono wopingo'nohino somo sehoningkuji nakwo Anituye hungkuno nehopi losetihwamentihwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko ntikujji sekwo Kilaisiye honingkanono ito'nohino finingkamno. ⁸Nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo monje mesyanehwono. O'o, nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo sosofitofone'entani yihwono. ⁹Nakwo yokumpohn'nyo ane ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopijo'manji nakwo simonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nimo'ningkohoho. Sekwo Kilaisiye yahino ne somne'no sokafo mafikuno. Oso hiso'no sikuno

huhwo huhwi Mpohumo jomo uliwo'nalokweno. ¹⁰Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Hwapingoso sekwo hungkuno homo somo haloho pekujo'no hwangku ngko se'mahm'mo yoka maselimnehono. Oso yokumpohn'nyo sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne Kilais ntapmmentiso so'no sekwo tohino masemnonehoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmmentiso hiso sekumo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo sesofitofone ntapmmentisofoho.

Hungkuno ae'uyoponoho.

¹¹Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'ningkuji honingkano ito'nohinomo finingkamno. Nje hungkunomo haloho ito'no popmno. Sekwo simeho afa'nohini iningkuji simeho pompenjiyo'nji foyohumantikuno. Ose ifijo'manji Anitu kako hitoho hwapingo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofiyo wosemokosyohumantonoho. ¹²Sekwo Kilaisimo iningkawo'ningkohofosoku, sekwo nuhu'mokukuji sekwo a'amu anga'no anga'nohinomo ahop'nimno. Anituye a'amu oloponjo hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho. ¹³⁻¹⁴Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wopingo waselohofono. Anitu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwoe simeho mo'mo engolopohamo wohumano.